

Oplossingsrichtingen voor de accountancysector

1. Bevorder het lerend vermogen binnen de sector

Accepteer dat incidenten zullen voorkomen. Van belang is er samen meer, en beter van te leren.

Stel een onafhankelijk orgaan (los van de beroepsorganisatie) in zoals de Onderzoekraad voor de Veiligheid, dat onderzoek doet naar incidenten die betrouwbaar zakendoen en het maatschappelijk belang schaden, en daaruit lessen trekt.

Breng de praktijk (accountantskantoren), wetenschap, toezichthouder, rechterlijke macht, ondernemers, gebruikers van de jaarrekening samen, die zich buigen over oorzakenanalyse, oplossingen, normstelling, praktijkhandreikingen. Met best practices vanuit divers oogpunt kunnen lessen worden geleerd. Met aandacht voor zowel het specifieke OOB- als het niet-OOB-deel van de sector.

*'Bij een verschil van mening over de uitleg van toepasselijke regels, ongeacht of het beroepsregels zoals standaarden of wettelijke regels betreft, zou vooraleerst een dialoog moeten plaatshebben tussen de verschillende partijen met als doel om overeenstemming over een redelijke uitleg te bereiken. Dit geldt temeer indien het verschil van mening raakt aan de (ruimte voor) professionele oordeelsvorming.'*¹

De principle based omgeving van controlestandaarden (NV COS) biedt geen eenduidige normen en daarmee geen eenduidige interpretatie. Van belang is om een continue dialoog te voeren over norminterpretatie tussen de toezichthouder, de accountantsorganisatie (stelsel van kwaliteitsbeheersing) en de externe accountant (kwaliteit van de wettelijke controle). Hieruit kan de sector lessen leren.

Het rechtstreeks bevorderen en aanjagen van het lerend vermogen heeft de grootste impact als dat plaatsvindt in de kantoren zelf. Creëer ontwikkelprogramma's op maat, vanuit divers perspectief.

Houd toezicht op maat, op basis van wet- en regelgeving, op zo'n wijze dat mensen feedback willen ontvangen omdat zij er iets van willen en kunnen leren. Bied ruimte voor eer van de stand, spreek de professional in mensen aan met een positieve toonzetting.

2. Verminder regeldruk, controleer de risico-regelreflex

Onderken en stop de reflex die leidt tot het verscherpen van regels en instellen van uitzonderingen. Gedetailleerde en dwingende regels leiden vaak niet tot de beste oplossing, maar wel tot complexiteit.

Investeer in vertrouwen, vereenvoudiging en voorspelbaarheid. Iedere stakeholder in het wettelijke controledomein is daarmee geholpen.

Betrek de praktijk van de kantoren al vanaf de tekentafel bij nieuwe wet- en regelgeving. Zo bouw je een mkb-toets in, voorafgaand aan nieuwe wet- en regelgeving. Dat komt effectieve en hanteerbare wet- en regelgeving ten goede.

Voer een mkb-toets en impactanalyse uit op bestaande wet- en regelgeving en beroepsstandaarden. Onderken daarbij de diversiteit binnen het reguliere segment.

Maak werk van wet- en regelgeving die daadwerkelijk proportioneel en op maat is, en rekening houdt met de verschillen in accountantsorganisaties, in dynamieken en in maatschappelijk belang binnen de heterogene groep van vergunninghouders (AO-OOB en AO-RV), de gecontroleerde entiteiten (OOB en niet-OOB) en hun stakeholders: Voer de Wta uit als zoals de wet bedoeld is.

¹ Rapport 'Vertrouwen op controle', Commissie toekomst accountancysector (januari 2020), pagina 108

Pak de echte (d.i. wetenschappelijk onderbouwde) systeemrisico's en structuurproblemen in de sector aan. Deze zijn eerder te vinden binnen het internationaal aangestuurd segment en de OOB-omgeving, dan bij het reguliere segment.

Neem geen maatregelen en sluit geen convenanten voor de buhne.
Voer maatregelen die kwaliteit verzekerd faciliteren, gefaseerd in en evalueer na een korte periode.

3. Houd toezicht op maat

Na bijna 20 jaar extern toezicht en meer dan 75 maatregelen verder, bestaat nog steeds de perceptie dat de kwaliteit van de sector beter moet. Gebleken is dat het ongelooflijke druk legt op het absorptievermogen van de sector en het beroep devalueert. Geen meer regels, niet meer toezicht, maar een andere daarvan invulling en verduidelijking van normen en regels is gewenst.

De nadruk binnen het toezicht ligt te zeer op dossieronderzoek (middel is doel geworden) in plaats van het verbeteren van het kwaliteitsbeheersing/borgingsysteem (het eigenlijke doel van de wet).

Gedragstoezicht heeft als doel het leren van fouten en kwaliteitsverbetering. Gedragstoezicht vraagt niet om dossieronderzoek op microniveau, een zoektocht naar fouten en het bestraffen van overtredingen (punitieve sancties). Het vraagt om toezicht waarbij geconstateerd wordt of iets wel of niet voldoet, het vraagt om reparatoire maatregelen waardoor lessen worden getrokken en het lerend vermogen wordt bevorderen.

Houd toezicht op maat, op basis van wet- en regelgeving, op zo'n wijze dat mensen feedback willen ontvangen omdat zij er iets van willen leren. Bied ruimte voor eer van de stand, spreek de professional in mensen aan met een positieve toonzetting.

Een constructieve dialoog binnen de sector en vanuit vertrouwen gezamenlijk werken aan kwaliteitsbevordering en het stimuleren van het lerend vermogen, vraagt om andere en nieuwe inspanningen van toezichthouder, accountantsorganisaties en hun vertegenwoordigers. De eerste kleine stappen zijn daarvoor op procesniveau gezet. SRA pleit ervoor om de constructieve dialoog te formaliseren of te internaliseren. Zodat het over inhoud gaat en niet over vorm, procedures en nog meer regels.

4. Bevorder het innovatieve vermogen

Duidelijkheid over normstelling en vermindering van regeldruk bieden ruimte voor verder leren, onderzoek en innovatie.

Faciliteer onderzoeksinitiatieven en experimenten voor innovatie en samenwerking binnen de sector, met oog voor de praktijk van en diversiteit in de heterogene groep van reguliere vergunninghouders.

Neem belemmeringen voor innovatie in bijvoorbeeld de controlestandaarden weg.

Stimuleer nieuw leiderschap.

Heb bij de herijking van beroepsprofiel en opleidingen nadrukkelijk oog voor innovatie. Neem daarbij een voorbeeld aan de onderzoeksgroepen van bijvoorbeeld TU Delft en Eindhoven.